

12 (252).
NAZENİ SATAMYAN'IN HİKÂYESİ
(1926, Beyrut doğumlu)
HACINLI CERECYANLAR

Bizim Hacın yayla gibi bir yerdi; herkes hava değiştirmeye gelirdi.

Katliam sırasında annemin ailesi, Cerecyanların en büyüğü Nazaret idi; onlar 7 kardeşti: Hovhannes, Karapet, Minas, Manuk, Sargis, Gevorg. Nazaret'in 7 erkek evladı vardı: en büyüğü Hovsep'ti, sonra Zakarya, Toros, Vardevar, Hakobos, Arsen ve Harutyun.

Hacın katliamı sırasında Toros Cerecyan on iki yaşındaki Matevos isimli oğlunun elinden tutmuş, iki küçük çocuğu da kucağında Hacın Köprüsü'ne kadar gelir ki, çocukları orada bırakıp geri dönerek diğer çocuklarını ve karısını da getirsin; ama görür ki bir uçak yere alev yağıyor. Aşağıdan da Türkler evleri ateşe veriyorlar. Aşağıda ateş vardır, yukarıda da.

"Baba kaçalım!" der on dört yaşındaki oğlu. Adana ve Sis'e doğru kaçarlar. Öyle ki, diğer çocukları ve karısı evde kalırlar. Köprü'nün üzerinde bıraktığı küçük çocuklarını da kaybeder; sadece bir çocuğuyla kaçar. Yolda karşısına bir Türk çıkar; Martiniyle Toros'u vurur; kurşun kafasını deler. Toros yere düşer. Türk onun öldüğünü zannederek onu bırakıp uzaklaşır. Toros suyun kenarında bir süre yerde kalır. Suyun sesinden yavaş yavaş uyanır; ama akli başında değildir. Oğlunun yanında olmadığını hatırlamaz ve yoluna devam eder. Ancak takriben iki-üç saatlik yol gittikten sonradır ki Matevos'u hatırlar; Matevos nerededir? "Matevos! Matevos!" diye bağırır. Bugüne kadar da onu bulamamıştır. Gelir Fransız nöbetçi karakoluna ulaşır. Onlara Hacın'ın savaşta olduğunu anlatır. Fransız askerler ona inanmazlar ve derler ki: "Sana beş dakika süre veriyoruz; eğer başka kaçaklar da gelirse o halde sen haklısın; seni serbest bırakırız. Aksi takdirde seni tutuklayacağız."

Beş dakika geçmeden birbiri ardından kaçaklar gelmeye başlar ve Sis'e yönelirler. Sis'te Toros'u tedavi ederler. Ona bakan hemşire Şahsenen'dir; onunla da evlenir ve Beyrut'a geçer. İki çocuğu olur: Matevos ve Azniv.

Nazaret'in oğlu Vardevar Cerecyan çok sevimli bir erkekmiş. Fedaiymiş; esir düşüp 101 sene hapis cezasına çarptırılmış. Vardevar Türk hapisanesinden kaçar. Yeniden hapsederler ve onu Hacın Köprüsü'nden geçirdikten sonra öldürme emri verirler. Üç jandarma Vardevar'ı öldürmeye götürür. O jandarmalara der ki: "Sizden rica ediyorum, bir dakika bırakın da gidip karımla helalleşeyim."

Jandarmalar izin verirler. Vardevar eve, karısının yanına çıkar. Karısı küçük Armen'i beşiğinde emzirmektedir. Karısına der ki: "Osano, jandarmalar aşağıda beni bekliyorlar; ben de seninle helalleşmeye geldim. Yukarı gelip sorarlarsa: "Benim haberim yok. Ben Vardevar'ı görmedim" dersin.

Ve Vardevar avlunun penceresinden atlayıp kaçar, kurtulur. Sonra da Lübnan'a geçer.

Profesör olan Armen Cerecyan Vardevar'ın oğludur; Arsen ve Aramayis de onun oğullarıdır.

Nazaret'in ikinci evladı, Zakarya Cerecyan ise hükümette görev almıştır. Adana'da İspir Ağacıryan'la birlikte çok sayıda Ermeni kurtarmıştır. Zakarya'nın 5 oğlu olmuştur. Büyüğü, Nazaret Cerecyan (Kujuni), "Yeni Hacın"ın editörüdür. İkinci oğlu Sargis'tir. Beyrut'ta "Salon Sargis" ona aittir. Üçüncüsü Harutyun Kujuni'dir. O bütün partileri "Ermeni" ismi çevresinde birleştirmiştir. Vahric ise dördüncü kardeşidir. Beşincisi, Ermenistan'da yüksek öğretim görevlisidir. Zakarya'nın kardeşinin oğlu, Yedvard Cerecyan ise Waşington'da yüksek bir mevkii işgal etmektedir. O Amerikan başkanının dış politika konularında yardımcısıdır...